

Näkyvyyttä 25 kilometriä

VALLAS, HANNU & ARNO RAUTAVAARA (2008). *Maailman kaunein saaristo*. 176 s. Tammi, Helsinki.

Merivalvontalennoilla uransa aloittanut, mutta jo 1980-luvulla kaupalliseen ilmakuvaustoimintaan siirtynyt Hannu Vallas on viime vuosina koostanut kuvakokoelmiaan kirjoiksi. Maailman luonnonsäätiön (WWF) vuoden 2007 luontokirjaksi nimeämä, Veikko Neuvosen tekstittämä kuvateos *Suomi ilmasta* on saanut rinnalleen rannikoihin ja saaristoihin rajautuvan teoksen. Pääosassa ovat jälleen Vallaksen ottamat viistoilmakuvat, mutta nyt tekstityksestä vastaa kustannusosakeyhtiö Tammen tietokirjallisuuden toimituspäällikkö Arno Rautavaara.

Teos perustelee onnistuneesti viitettä maailman kauneimmasta saaristosta yli sadalla kuvalla. Konstai-lematon, rannikkoa pitkin etenevä kuvakertomus alkaa rajan pinnasta itäiseltä Suomenlahdelta ja etenee Saaristomeren kautta Pohjanlahden rannikkoa pitkin pohjoiseen. Matkan edetessä maisema muuttuu itäisen Suomenlahden rannikon edustan kapeasta saarivyöhykkeestä Saaristomeren monimuotoiseksi saari- ja luototarhaksi, ja viimein Pohjanlahden mataloituviksi kivikkorannoiksi.

Ihminen on tavalla tai toisella läsnä lähes jokaisessa kuvassa. Asumukset, merimerkit ja veneily painottuvat luonnontilaiseen maisemaan verrattuna. Hyvässä lentosäässä pääosin kesäisin kootun materiaalin kääntöpuolella on, että sään ja vuodenaikojen vaihtelun saaristomaisemaan tuoma monimuotoisuus välittyy vajavaisesti. Harvat talvikuvat ovatkin erityisen mielenkiintoisia. Ne muistuttavat siitä, että Suomen tiheimmin asutettujen alueiden edustalla aukeaa syksyisin ja talvisin lähes Lapin veroinen erämaa.

Teoksen kuvat ovat selkeitä ja dokumentoivia. Pitkään alalla olleen kuvaajan muistikortille on kenties jäänyt tunnelmallisempiakin kuvia, mutta teoksen asiallisesta linjasta riittää lopulta ammennettavaa useampaan selailukertaan. Asetelmaltaan poikkeavat otokset hylkeiden valtaamasta luodosta ja Hankoniemen meriajokasniitystä ovat näkyjä, joita ei pinnan tasolta pääse todistamaan.

Samalla ne kertovat ilmakuvauksen mahdollisuuksista tutkimuksessa ja luontokohteiden inventoinneissa. Muutamat kuvista onkin luultavasti otettu alun perin näitä tarkoituksia varten. Yliopistojen tutkimusasemista mukaan ovat päässeet Seilin ja Tvärminnen katot.

Erilaiset kuvakoot tuovat taittoon vaihtelevuutta. Aukeaman kokoiset viistokuvat antavat viitteen siitä, milaista olisi ollut istua mukana lennoilla. Myös astetta pienemmät kuvat puolustavat paikkaansa ja välittävät mielenkiintoisia yksityiskohtia maisemasta. Sen sijaan pienimmät kuvat jäävät helposti vähemmälle huomiolle, vaikka niistäkin voi tunnistaa tuttuja kohteita. Muutamien kuvien reuna-alueet eivät ole aivan tarkkoja, mutta valtaosa otoksista on teknisesti upeita ja painojälki vaikuttaa erinomaiselta. Välillä kuvien tarkkuus jopa hätkädyttää.

Rautavaaran tekstit eivät muodosta yhtenäistä tarinaa, vaan teksteissä kerrotaan asiantuntevasti saarten ja rannikkoalueiden nykyisestä käytöstä, historiasta ja luonnon piirteistä. Meri- ja rannikkoalueen ajankohtaisia ongelmia tai sellaiseksi koettuja ilmiöitä teos sivuaa vain lyhyesti. Sinilevien massaesiintymä ja merimetsoyhdykskunta ovat saaneet omat aukeamansa, mutta Rautavaara ei ota voimakkaasti kantaa kummankaan ilmiön syihin tai haitallisuuteen.

Yleensä viestit Itämerestä kertovat vesien tilan heikkenemisestä ja meriluonnon ongelmista, mutta ylililmoista katseltuna huonoihin uutisiin ja poikkeaviin ilmiöihin saa toisinaan kaivattua etäisyyttä. Teoksen kuvat puhuvat rannikkoympäristön puolesta ilman kiistelyä siitä, mihin suuntaan ja millä vauhdilla sen tila on kehittymässä. Suomella on hieno rannikko, katsokaa vaikka.

KIRJALLISUUS

Vallas, H. & V. Neuvonen (2007). *Suomi ilmasta*. 176 s. Tammi, Helsinki.

TAPIO SUOMINEN
Maantieteen laitos,
Turun yliopisto